

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Tarih Bölümü/Lisans

Ortadoğu Tarihi II

Mercidâbık Muhaberesi

6. Hafta

özenilen üniversite

1. Mecidâbık Muharebesi

Neticesi itibariyle Suriye ve Mısır'ın Osmanlı idaresine geçtiği savaşların ilkidir. Bu meydan muharebesi Hz. Davud'un makamının bulunduğu yer olduğuna inanılan Dâbık sahrasında gerçekleşmiştir. Halep'in 38 km kuzeyindedir, ve Dabık adlı yerleşim yeri yakınındadır. Arapça'da “**merc**” otlak çayırılık düz yer anlamındadır. Dabık sahrası, dabık çayırılığı kaşrılığında buraya **Merc-i Dabık** denilmiştir.

Çaldıran savaşı ile doğuda büyük bir rakibini saf dışı bırakan Yavuz, doğu ve güneydoğu Anadolu'ya hâkim olmak üzere başladığı faaliyetlerde bu dönemde bölgede önemli şehirleri elinde tutan Memlük sultanı Kansu Gavri'yi rahatsız eder. İki devlet arasında II. Bayezid döneminde Çukurova bölgesindeki çatışmaların yol açtığı gerginliğin Dulkadiroğulları meselesi ve Hicaz bölgesine dair Osmanlı siyaseti neticesinde er geç iki devlet karşılaşacaktı. Osmanlılar görünüşte Safevi etkisini Doğu Anadolu'da yok etmek üzere hareket sürdürürken bunu izleyen Memlük devletinin de tepkisini ölçmeye çalışıyordu. Memlükler ise Şah İsmail ardından bölgede oluşan boşluktan istifade etmek istiyordu. Yavuz ise Anadolu'ya hakimiyet tesisi yolunun Memlük etkisini ortadan kaldırmak suretiyle gerçekleşeceğini düşünüyordu. Ayrıca Suriye ve Mısır'ın ele geçirilmesi ile İslam dünyasında tek lider olacağını düşünüyordu. Yine tarihi ticaret yollarına da hâkim olacağını biliyordu. Mukaddes yerlerde hâkimiyet tesisi ile İslam dünyası üzerindeki nüfuzu da artacaktı. Daha önemlisi mukaddes yerler civarında Portekizlilerin artan faaliyetleri endişeyle takip ediliyordu ki bunun da önlenmesi lazımdı. Böylece Hameyn üzerinde koruyucu da olmak istiyordu.

Memlük sultanı **Kansu Gavri**, Yavuz'un bu niyetlerini fark etmiştir. Bunun için Şah İsmail ile istibat kurmuş diğer taraftan kuvvetleri ile Şam'a doğru hareket hazırlığı yapmıştır. Şah İsmail'in elçisini kabul ederek onunla irtibat kurması Yavuz'un planladığı seferi için bir gerekçe olmuştur. Osmanlı kaynaklarına göre Yavuz başlangıç itibariyle doğrudan Memlükler üzerine gitmek niyetini açıklamamıştı. O sırada Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki faaliyetleri ve Şah İsmail'in bölgeye yolladığı kuvvetlerin başındaki Karahan'ın Diyarbekir'i geri alma teşebbüslerine karşı sefer niyetinde olduğu sanılmıştır. Sünni bir devlete gerekçe olmadan savaş açmanın yol açacağı sonuçları bilen Yavuz bu niyetini diplomatik faaliyetler sonrasında sınır boylarında Memlük ordusu ile karşılaştığı ve savaşın kaçınılmaz hale geldiği andan itibaren niyetini açığa vurmuştur.

Karahan'ın Diyarbekir'i almak teşebbüsleri üzerine Hadım Sinan Paşa'yı önden yollayan (28 Nisan 1516) Yavuz kendi hazırlıklarını da yaptıktan sonra kendisi 5 Haziran 1516'da yola çıkar. Memlük sultanı, Sinan Paşa'nın hareketini öğrenince 50.000 kişilik ordusu ile yanına halife Mütevekkil-Alellah, 4 mezhep kadıları ve Osmanlı Şehzadesi Kasım ile beraber Halep'e doğru yola çıkar (19 Mayıs 1516). Memlük kaynakları memlük sultanının Dulkadiroğulları arasındaki mücadeleyi gözetmek ve Yavuz sultan selim ile şah İsmail arasında barışı temin etmek amacıyla yola çıktığını nakleder. Ama bir yandan da Safeviler'e karşı galip gelen Osmanlı'nın yeni hedefinin kendisi olduğunun da farkında bulunduğunu nakleder. Yavuz'un Memlük seferi için Dulkadirli Şehsuvaroğlu Ali Bey ve kendisi ile bağlantılı bulunan Halep Valisi Hayır Bey tarafından ikna edildiğini nakleder memlük kaynakları. Diğer bir kaynağa göre ise Gavri'nin kölelerinden Hoşkadem'in efendisi ile olan anlaşmazlığı sonrası Osmanlıya sığındığını ve mısırdaki durumu Yavuz'a aktararak

onu sefer için harekete geçirdiğini aktarır. Ayrıca bazı kaynaklar muhtemel bir Osmanlı saldırısında Şah İsmail ile Kansu'nun ittifak halinde olacağını nakleder. Hatta memlûk elçileri Şah İsmail ile yaptıkları görüşmeden döndükleri esnada bir Osmanlı ajanı durumu öğrenerek İstanbul'a haber etmiştir¹.

---

¹ Feridun Emecen, "Mecidabık Muharebesi", *DİA*, C. 29, ss. 174-176.